

3. 9. 2019

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Nastává nová éra v oblasti mezinárodních litigací?

Dne 2. července 2019 byla na závěr 22. zasedání Haagské konference mezinárodního práva soukromého přijata dlouho připravovaná Úmluva o uznávání a výkonu cizích soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (tzv. „Hague Judgments Convention“). Co tato Úmluva přináší?

[Úmluva](#) je výsledkem mnohaleté vzájemné spolupráce expertů států z celého světa včetně USA, Číny, Japonska, Ruska, Kanady a Evropské Unie.^[1] Jedná se o multilaterální úmluvu z dílny Haagské konference vytvořené v rámci programu „[Judgements project](#)“ odstartovaného v roce 1996, jehož cílem je zlepšení mezinárodní soudní spolupráce a usnadnění a urychlení přeshraničních litigací. Mezi další plody tohoto projektu se řadí např. [Haagská úmluva o dohodách o volbě soudu](#) z roku 2005, na jejímž základě jsou soudy smluvních států povinny respektovat rozhodnutí soudů z jiných zemí, jejichž příslušnost si podnikatelé sami zvolili.

EVERSHEDS
SUTHERLAND

Současný stav a význam Haagské úmluvy

Pro uznávání a výkon cizích soukromoprávních soudních rozhodnutí by Haagská úmluva mohla představovat skutečnou revoluci. Jejím účelem je zajistit, aby rozhodnutí soudu jednoho smluvního státu mělo stejné právní účinky a bylo vykonatelné i na území jiného smluvního státu. Což za současné situace není vůbec samozřejmostí. Dnes je totiž otázka uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí upravena převážně pomocí národních předpisů jednotlivých států a bilaterálních dohod o právní pomoci. Jinými slovy, u velké většiny států závisí zcela na jejich vůli, zda a za jakých podmínek budou soudní rozhodnutí vydaná orgány jiného státu respektovat a vymáhat.

Komplexní, mnohostranná a jednotná mezinárodní úprava, jež by zavazovala velkou většinu světových států, doposud chybí. Ne že by se v minulosti nevyvíjely snahy o její vytvoření. Už v roce 1971 byla přijata v Haagu Úmluva o uznávání a výkonu cizích rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, k níž však doposud přistoupilo pouze několik málo států a která tak nikdy nenabyla skutečného významu. Z významnějších multilaterálních úmluv lze uvést Luganskou úmluvu z roku 1988, která platí mezi Evropskou unií a členy Evropského sdružení volného obchodu (vyjma Lichtenštejnska). V Evropské unii se mezi členskými státy režim uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech řídí nařízením Brusel I bis a nařízením Brusel II bis, které upravuje speciální režim pro věci manželské a rodinné.

Rozsah Haagské úmluvy

I přesto, že lze Haagskou úmluvu bezpochyby považovat za významný počín, je třeba uvést, že

představuje nástroj s poměrně omezeným rozsahem. V první řadě, jak již její název napovídá, platí pravidla Úmluvy pouze pro rozhodnutí ve věcech občanského a obchodního práva a nelze ji tak použít ve věcech správních, daňových nebo celních (viz čl. 1).

Avšak z její působnosti jsou v čl. 2 rovněž vyloučeny některé záležitosti občanského a obchodního práva, např. rozhodnutí ve věcech statusových, manželských a rodinných včetně problematiky výživného, insolvenčí, duševního vlastnictví, ochrany soukromí a pověsti atd. To neplatí, pokud jsou tyto záležitosti řešeny jako předběžná otázka a nepředstavují samotný předmět řízení.

Úmluva se vztahuje na veškeré formy a typy soudních rozhodnutí bez ohledu na jejich označení, a to včetně soudních smírů nebo samostatných rozhodnutí o přiznání náhrady nákladů řízení, pokud se týkají řízení, na něž se Úmluva použije (viz definice v čl. 3 odst. 1 písm. b)). Z působnosti Úmluvy jsou však vyňata rozhodnutí o předběžných opatřeních.

Úmluva se vztahuje pouze na rozhodnutí soudů. Nelze ji použít pro rozhodnutí vydaná jinými státními orgány ani pro rozhodčí nálezy, jež podléhají samostatnému režimu Newyorské úmluvy o uznávání a výkonu cizích rozhodčích nálezů z roku 1958.

Podmínky pro uznání a výkon

Obligatorní podmínkou použití Úmluvy je určité spojení mezi žalovaným nebo předmětem řízení a státem, jehož soud rozhodnutí vydal. Co se rozumí tímto spojením, definuje Úmluva v čl. 5 a v čl. 6 taxativním výčtem situací. Úmluvu tak lze mj. použít, pokud ve státě, jehož soud rozhodnutí vydal:

- má žalovaný obvyklý pobyt či sídlo v okamžiku zahájení řízení,
- má žalovaný pobočku a zároveň nárok, který byl proti žalovanému uplatněn, souvisí s provozem této pobočky,
- se nachází nemovitá věc, která je předmětem řízení,
- došlo k jednání vedoucím ke škodě či nemajetkové újmě (příčemž místo, kde došlo k následku, je z hlediska použití Úmluvy irelevantní),
- bylo nebo mělo být místo konání závazku dle smlouvy, popř. dle zákonné úpravy daného státu.

Důvody pro odmítnutí uznání a výkonu

Čl. 7 Úmluvy poskytuje smluvním státům výčet důvodů pro odmítnutí uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí. Například je smluvní stát oprávněn uznání či výkon odepřít, pokud:

- bylo rozhodnutí získáno podvodem,
- žalovaný nebyl řádně informován o zahájení řízení,
- již probíhá v daném státě řízení o tomtéž předmětu řízení mezi týmiž stranami a toto řízení bylo zahájeno dříve než řízení, z něhož překládané rozhodnutí pochází (překážka litispendence),
- rozhodnutí by bylo v rozporu s rozhodnutím vydaným v dožádaném státě ve sporu mezi stejnými stranami,
- uznání nebo výkon rozhodnutí by byl ve zjevném nesouladu s veřejným pořádkem státu.

Navíc smluvní státy mohou jednostranně odmítnout uzнат a vykonat rozhodnutí, jehož předmět či strany mají úzkou vazbu na tento stát nebo pokud sám dožádaný stát byl stranou řízení. A v neposlední řadě může stát vyloučit aplikaci Úmluvy na rozhodnutí týkající se specifické záležitosti, na níž má vážný zájem.

Proces uznání či výkonu rozhodnutí se řídí právní úpravou dožádaného státu. S procesem nemají být spojeny žádné speciální poplatky ani zálohy, avšak i zde dává Úmluva dožádanému státu prostor toto

pravidlo jednostranným prohlášením odmítnout. Předložené rozhodnutí musí být dodáno v úředně ověřené kopii a s úředně ověřeným překladem.

Závěr

Do Haagské úmluvy jsou vkládány velké naděje a dozajista má potenciál být skutečným milníkem v oblasti uznávání a výkonu cizích soudních rozhodnutí. Nicméně až budoucnost ukáže, jaký bude její reálný přínos. Vše bude záležet na množství států, jež se rozhodnou k Úmluvě přistoupit a v jakém časovém horizontu tak učiní. Prozatím je jediným signatářem Uruguay, která Úmluvu ratifikovala ještě v den jejího přijetí.^[2] Ve prospěch Úmluvy svědčí její určitá benevolence a fakt, že vznikla jako kompromisní varianta za přispění značného počtu států. Bude tak dozajista zajímavé sledovat, zda Úmluva naplní očekávání a bude skutečný „game changer“, jako tomu je u New Yorkské úmluvy o uznávání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, nebo zda snaha Haagské konference ztroskotá a Úmluva podobně jako její předchůdce z roku 1971 upadne v zapomnění.

Mgr. Eliška Miklíková,
advokátka

Adam Dvořák,
právní asistent

[Eversheds Sutherland, advokátní kancelář, s.r.o.](#)

Oasis Florenc
Pobřežní 394/12
186 00 Praha 8

Tel.: +420 255 706 500

---

[1] Tisková zpráva Ministerstva zahraničí ČR ze dne 4.7.2019. K dispozici >>> [zde](#).

[2] Tisková zpráva Haagské konference mezinárodního práva soukromého ze dne 8.7.2019. K dispozici >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nová pravidla ICC pro rozhodčí řízení: Přehled klíčových změn účinných od 1. června 2026](#)

- [Zákon Lugového: jak Rusko přepisuje pravidla mezinárodních arbitráží](#)
- [Mezinárodní dožádání a lhůta pro stanovení daně: kritéria účelnosti, věcnosti a včasnosti v judikatuře](#)
- [Rozvod s mezinárodním prvkem a související otázky péče o děti a výživného](#)
- [Závaznost prorogační doložky v konosamentu pro třetí osoby ve světle aktuální judikatury Soudního dvora Evropské unie](#)
- [Prověřování zahraničních investic v EU: současný rámec, česká praxe a očekávané změny](#)
- [Přezkum rozhodnutí CAS vnitrostátními soudy Evropské unie](#)
- [Důkladnější přezkum rozhodnutí vydaných Rozhodčím soudem pro Sport](#)
- [Řízení o navrácení nezletilého dítěte ve věcech mezinárodních únosů dětí](#)
- [Mezinárodní příslušnost v případech ručení člena voleného orgánu společnosti podle § 159 odst. 3 o.z.](#)
- [Rozhodčí soud VIAC ve Vídni - dobrá volba pro české spory?](#)